

Voorwoord

De musea in Nederland zijn op last van hogerhand gesloten. Vanzelfsprekend dus ook ons Hildo Krop Museum. Hoe lang deze situatie zal duren valt met geen mogelijkheid te voorspellen. Gelukkig hebben we nog onze Nieuwsbrief. In deze eerste kwartaaluitgave van 2020 treft u naast de vaste rubrieken Bezoekersvragen en Wat anderen vonden van Krop, ook deze keer weer enkele verrassende wetenswaardigheden. Loek van Vlerken ontdekte op een door Krop ontworpen penning (Senaatspenning) dat het mannetje op de Kogge geen ridder is maar meer weg heeft van een Afrikaans stamhoofd. En vond Wim Heij dat er alle reden voor is om extra aandacht te vestigen op het grote beeld De vlucht der gedachten. Tenslotte willen we u als lezer op de hoogte stellen van twee aanwinsten. De dochter van een collega van Krop (de beeldhouwer Leo Braat) schonk ons museum een potloodtekening van de hand van haar vader (voorstellende een portret van Krop) en door attent te reageren wisten we een fraai terracotta beeldje aan de collectie toe te voegen. Kortom, het museum mag zijn deuren gesloten hebben, de Nieuwsbrief geeft toegang tot heel wat aardige nieuwsfeiten over de naamgever van ons instituut.

Ik wens u veel leesplezier,
Christy Abels

Een schenking

Loek van Vlerken

Begin februari ontvingen we een e-mail van mevrouw Marijke Teijsse Braat met de mededeling dat zij een tekening in haar bezit had, die haar vader Leo Braat (1908-1982), in 1953 van Hildo Krop had gemaakt. Of wij die tekening misschien wilden hebben voor ons archief? Nou, dat wilden wij wel! Binnen twee dagen lag de tekening bij ons in de brievenbus. Een treffende tekening (23,5 x 28,5 cm) met de karakteristieke kop van Hildo Krop, door beide heren gesigneerd. Hoewel mevrouw Teijsse Braat het jammer vond van de koffievlek op de tekening, was ze blij dat het portret een goede plek kreeg.

Leo Braat was een figuratief beeldhouwer en ook werkzaam als tekenaar, medailleur en keramist. Ook was hij van 1935 tot 1966 redacteur van De Kroniek voor Kunst en Cultuur. Leo Braat en Hildo Krop kenden elkaar goed. Beiden woonden en werkten in Amsterdam en hadden alle twee een bestuursfunctie in de belangenvereniging voor beeldhouwers de Nederlandse Kring van Beeldhouwers (NKB). Ook waren zowel Braat als Krop antifascistisch, wat gedurende de Tweede Wereldoorlog voor de nodige problemen zorgden. Hoewel het vooral de Amsterdamse beeldhouwers waren die protesteerden tegen het Kultuur-

kamerbeleid van de Duitse bezetter, ontstonden er toch begin 1942, tijdens een vergadering van NKB problemen. Enkele beeldhouwers met Duitse sympathieën, overwogen om toch maar te tekenen voor de Kultuurkamer, waarop Gerrit van der Veen, Fred Carasso, Leo Braat en Hildo Krop de bijeenkomst verlieten. Waarbij de penningmeester Leo Braat de kas meenam. Het geld zou voornamelijk worden gebruikt om kunstenaars in moeilijkheden financieel te kunnen helpen. Krop zou later nog gepaaid worden om toch lid te worden van de Kultuurkamer, waarbij hem her-

stel van de werkverhouding en een belangrijke opdracht in het vooruitzicht werd gesteld. Krop weigerde resoluut. Hij zou nog liever weer als kok gaan werken. Hoewel het algemeen bekend dat Krop er een

antifascistische mening op na hield, werd hij pas in januari 1944 opgeroepen om te worden verhoord door de Duitse politie. Hoewel van veel kanten Krop het advies kreeg om onder te duiken, meldde hij zich toch bij het hoofdkwartier van de SS in de Euterpestraat in Amsterdam. Hij werd gedurende drie uur verhoord door een Nederlander in het bijzijn van een Duits officier. Op een gegeven moment wilde men hem laten gaan, maar de ondervrager zei: 'Toch heb ik het gevoel dat je me belazert!' Krop, die zijn hoed al op had, zette die weer af en zei: 'Wel, dat neem ik niet!'. Tenslotte liet men hem toch vertrekken.

Nu in ons museum
Tentoonstelling
Hildo Krop-Faunen

Fietsroute

Loek van Vlerken

Het Hildo Krop Museum heeft in samenwerking met de Stichting Pelicula een smartphone-App ontworpen met een fietsroute, welke langs zo'n 33 openbare beeldhouwwerken van Hildo Krop in Amsterdam voert. Deze gratis route is te vinden in de App-store onder de naam **BeleefRoutes® - Hildo Krop-Beeld van een kunstenaar**. De 20 km lange route brengt u door de mooiste delen van Amsterdam laat een verscheidenheid aan beeldhouwwerken van Krop zien. Bij elk beeld is op de App een schat aan informatie te vinden over het kunstwerk. De route is ook in delen te 'beleven'.

Wat anderen vonden/vinden van Krop

Wim Heij

Marxistische tuinkabouters

Dat niet iedereen ingenomen was met de vele opdrachten die aan Krop werden verstrekt, valt te lezen in *Turks Fruit* van Jan Wolkers, waarin de ik-figuur studeert aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten en afrekent met de sociaal-democratische kunst die Amsterdam domineerde.

'Het viel niet mee om als beeldhouwer te beginnen in een stad die door een vorige generatie vol gepoot was met van die marxistische tuinkabouters', schrijft Jan Wolkers. 'Overal zag je ze. Op bruggen. Tegen gevels. Aan pispakken. In zandsteen. In kalksteen of in graniet. Van die kleine mannetjes. Dwergjes met kale koppies en meestal ontbloot bovenlijf. Arbeiders moesten ze voorstellen in een staat waar arbeid adelt. Maar een collega van me zei eens fluisterend: "Dat is geen menselijk socialisme. Dat is het socialisme voor de apen." Nou ja, voorlopig had ik niets met die toegepaste Neandertalertjes te maken.'

Krop volgde net als zijn vader een bakkersopleiding. Daar werd hij postuum nog op gepakt door Gerard Reve, die in *Moeder en zoon* (1980) fulmineert tegen 'de verschrikkelijke beelden van de communistische banketbakker, later 'stadsbeeldhouwer' Hildo Krop.'

(columniste Marjolijn de Cocq, fragment uit 'Boerenweteringbrug', Het Parool, 10 augustus 2019)

Colofon:
Coördinatie: Arie van Andel, Cock Brouwer
Redactie: Wim Heij, Loek van Vlerken
Fotografie: Arie van Andel en Loek van Vlerken
Vormgeving en DTP: Christy Abels

Kijk voor openingstijden en toegangsprijzen
op onze website.

www.hildokropmuseum.nl

Bezoekersvragen

Loek van Vlerken

Kort geleden kregen we van een museumbezoeker een foto van een keramisch beeldje van Hildo Krop toegezonden. In de begeleidende tekst werd gevraagd of wij misschien wisten voor welk werk dit een voorstudie is geweest? Deze studie van Krop had de vraagsteller van haar ouders geërfd. Haar vader had een fotozaak in Schoorl en in de jaren zeventig werden er, in opdracht van de weduwe van Hildo Krop, enkele werken van de beeldhouwer gefotografeerd. In die periode is ook dit beeldje gekocht van mevrouw Krop (Hildo Krop was toen al overleden).

Dat we hier te maken hebben met een echte Krop was snel duidelijk. De studie heeft erg veel trekken van andere ontwerpschetsen van een Krop-monument. Ik doel hier op het ontwerp van het Churchill-monument. In 1949 maakte Krop verschillende schetsen voor dit werk. De uitvoering van dat monument ging uiteindelijk niet door. Tegelijkertijd was Krop bezig met nog een gedenkteken. Hij ontwierp een schets voor een 'Monument Amsterdam West', waarvan tot nu toe geen afbeeldingen bekend waren. In de oeuvre-

catalogus van Lagerweij-Polak wordt dit ontwerp uit 1949 genoemd onder nummer Mo36. Het zou dus kunnen zijn dat het beeldje van de vraagsteller het ontwerp is van dit (ook niet uitgevoerde) monument. In Lagerweij-Polak staat echter dat de schets is uitgevoerd in terracotta en 27 cm hoog is. Het beeldje van de vraagsteller is uitgevoerd in gepolychromeerd geglazuurde keramiek en heeft de afmeting van ongeveer 8x8x8 cm. Een onderzoek in het archief van het Hildo Krop Museum bracht iets meer aan het licht over dit kunstwerk. Ik vond een foto van een niet bekend werk, welke sterke overeenkomsten heeft met het keramische beeldje op de ons toegezonden foto. Het beeld op de archief foto is mogelijk in terracotta uitgevoerd en oogt ook groter dan de keramische studie. Met een slag om de arm kunnen we aannemen dat dit, tot nu toe ongedefinieerde werk op de archief foto en dus ook de keramische studie, het ontwerp is van het nooit uitgevoerde 'Monument Amsterdam West'. Gezien de thematiek mogen we aannemen dat het hier gaat om een oorlogsmonument. Alleen moeten we er nu nog achter zien te komen, waar dit monument in Amsterdam West geplaatst zou worden en waarom het nooit uitgevoerd werd.

Nieuwe aanwinst

Het Hildo Krop Museum heeft een nieuw werk aan de collectie toegevoegd. Niet een heel groot kunstwerk, het is maar 22,5 cm lang. Ook hebben we deze liggende vrouw uit ca. 1925 al drie keer in de collectie. Maar dat is nou precies het bijzondere aan dit terracotta beeldje. De drie andere werkjes zijn uitgevoerd in: wit geglazuurde keramiek, in gips en in was. Door ze bij elkaar te exposeren is goed te zien wat het effect van de materie is op de uitbeelding.

In de schijnwerpers

Wim Heij

De vlucht der gedachten (V 103)

Het is dit jaar precies 75 jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog tot een einde kwam. Een goede aanleiding om Krop zijn beeld *De vlucht der gedachten* nader onder de aandacht te brengen van de lezers van de Nieuwsbrief.

De Vlucht der gedachten is een groot (275 cm) houten (perenhout) beeldhouwwerk dat door kenners van het werk van Krop wordt beoordeeld als een absoluut topstuk uit zijn omvangrijke oeuvre. Deze imposante sculptuur verbeeldt vanaf de knieën (een zogenoemd kniestuk) een naakte staande vrouw met omhoog geheven armen, tussen haar handen een zwarte vogel en daarboven drie gekleurde vogels met gespreide vleugels. Krop vervaardigde dit symbolische beeld in 1935 en moet gezien worden als zijn antwoord op het aan de macht komen van Hitler twee jaar eerder. Een gebeurtenis waarbij Duitsland van de ene op de andere dag van een democratie veranderde in een dictatuur. Het met de armen reiken naar de vliegende vogels is een oud en in de beeldende kunst veelvuldig toegepast zinnebeeld van de geest.

Hildo Krop, die gedurende de Tweede Wereldoorlog zelf een actieve rol speelde in het kunstenaarsverzet, heeft het beeld na de oorlog geschonken aan ene Jeanette Kamphorst. Deze ex-caféhoudster uit Amsterdam was gedurende de oorlog als geheim agente werkzaam voor de Britse Secret Intelligence Service (SIS) en ging in de illegaliteit door het leven onder haar codenaam *de Zwarte Panter*. Begin 1945 is zij door de Sicherheitsdienst ernstig toegetakeld. Aan deze mishandeling heeft zij tot haar dood op Mallorca (waar zij na de oorlog naar toe verhuisde en trouwde met de Amerikaanse jurist Brennan) blijvende invaliditeit overgehouden. Vlak voor haar dood heeft deze Jeanette Kamphorst (1913-1970) het meegenomen beeld *De vlucht der gedachten* op haar beurt geschonken aan een eveneens op Mallorca woonachtige vriendin. Wanneer deze mevrouw de leeftijd der sterken bereikte en zij de tijd rijp achtte dat het beeld terug zou moeten naar Nederland (het gaat immers om een object van grote culturele waarde) wordt een in Nederland wonend familielid ingeschakeld om een en ander te regelen. Zo kwam men in 2009 terecht bij Hildo Krop zijn geboorteplaats Steenwijk. In 2010 heeft de gemeente (inmiddels Steenwijkerland) het beeld, door een in hout gespecialiseerde restaurator, grondig laten opknappen en is er in het Hildo Krop Museum een prominente plaats ingeruimd voor dit beeld met zijn bijzondere geschiedenis.

In het huidige tijdsgewricht, waarin er door sommige politici op laatdunkende wijze wordt gesproken over de waarde voor de samenleving van de inbreng van kunstenaars en wetenschappers, kan het geen kwaad te laten zien dat kunstenaars vaak de seismograaf zijn van de maatschappij. Zij zijn in het algemeen de eerste die in de gaten hebben dat we ons op een hellend vlak (of nog erger) bevinden. Krop zijn *Vlucht der gedachten* is een fraai voorbeeld van deze opvatting.

Tekening gemaakt door Rietje Veltkamp

In de boot genomen

Loek van Vlerken

De reeks boeken die het Hildo Krop Museum heeft uitgegeven over de veelzijdigheid van het werk van Hildo Krop, bestaat inmiddels uit negen delen. Deze uitgaven worden niet alleen geroemd door de handzame en fraaie vormgeving, maar ook inhoudelijk zijn het belangwekkende werken, geschreven door specialisten. Bladerend door deel zes uit deze serie, dat het thema penningen van Hildo Krop belicht, viel mij op bladzijde 55 iets merkwaardigs op. Ik doel op de achterzijde van de Senaatspenning uit 1932. In dat jaar was het 300 jaar geleden dat in Amsterdam het Athenaeum Illustre werd gesticht. Ter gelegenheid van de verjaardag van deze voorloper van de Universiteit van Amsterdam, werden drie penningen geslagen. De ontwerpers waren Jan Bronner, Bertus Sondaar en Hildo Krop. Krop nam de Senaatspenning voor zijn rekening. Aan de voorzijde plaatste hij drie naakte mannen met fakkels, voorstellende de drie eeuwen die het licht der wetenschap van generatie op generatie hebben doorgegeven. Daaronder voegde hij zes medaillons toe met de symbolen van de faculteiten. Aan de achterkant van de penning is een koggeschip te zien, het oudste wapen van Amsterdam. Dat is niet zo bijzonder. Dit wapen gebruikte Krop vaker, onder andere voor een gevelsteen aan de Universiteitsbibliotheek. Op de kogge staat soms één, vaak ook twee ridders afgebeeld en soms ook nog met een hond erbij, als symbool van trouw. Maar het figuur op het koggeschip van de Senaatspenning roept vragen op. We zien een breed geschouderd figuur met een zwaard en een kroon. Dit is beslist géén ridder te noemen en nog minder de Amsterdamse stedenmaagd, zoals door Emmy Lagerweij-Polak werd beweerd in haar artikel *Nederlandse makers van penningen 13 - Hildo Krop* uit 1980 in "De Beeldenaar". De eerste gedachte die opkomt bij het zien van het figuur is 'een Afrikaans stamhoofd'. Wat Krop met dit figuur bedoelt valt moeilijk te raden, zoals vaak bij de cryptische gedachtengang van de beeldhouwer. Toch moet het een reden hebben. Bij Krop was niets 'zo maar', alles in zijn werk had een betekenis. Soms ver gezocht, maar toch. Zou de verbeelding misschien iets met de slavernij te maken kunnen hebben?

Na de ontdekking van Amerika vestigden de Spanjaarden en Portugezen zich in Zuid- en Midden-Amerika. Om goedkope arbeidskrachten in de mijnen en plantages in te kunnen zetten, begon men in de zestiende eeuw mensen uit Afrika te kopen. De Nederlanders zagen ook

wel brood in deze handel. Zij verenigden zich in de West-Indische Compagnie (WIC) die in 1621 werd opgericht. Hiermee werd een grootscheepse slavenhandel opgezet. Of Krop op deze penning de slavernij aan de orde had willen stellen is niet zeker. De slavernij-discussie speelde begin jaren dertig in ieder geval niet in die mate, zoals dat tegenwoordig aan de orde is. Maar is het niet erg toevallig dat Krop op deze penning voor de 300ste verjaardag van Athenaeum Illustre, een Afrikaans figuur plaatst, terwijl de oprichting van deze illustere school samenvalt met het moment dat de Nederlandse slavenhandel grote vormen aannam? Het blijft natuurlijk gissen.

Als u het boekje *Penningen van Hildo Krop* geschreven door Pieter Jonker en Emmy Lagerweij-Polak in uw bezit wilt hebben, haast u dan, want de oplage slinkt!

Het boek is te bestellen via de webshop,

www.hildokropmuseum.nl/uitgaven

of maak € 13,75 (incl. verzendkosten) over op Stichting Instituut Collectie Krop, banknr. NL33RABO0132074176

senaatspenning (P7)

bibliotheek UvA (B130)

